

Aanpak bestrijding energiearmoede Rijswijk

Lokale inzet isolatieprogramma en energiebesparende maatregelen

Gemeente Rijswijk
September 2022
Corsanummer: 22.055650
Versie: 1.0

Inhoudsopgave

1. Wat is energiearmoede	4
1.1 Definitie energiearmoede	4
1.2 Energiearmoede in Rijswijk	5
1.3 Scope van aanpak energiearmoede	7
1.4 Inzet Rijksoverheid	8
2. Welke doelgroepen onderscheiden we	9
3. Waar zetten we op in	10
4. Welke beschikbare regelingen zijn beschikbaar	11
4.1 Vanuit Rijksoverheid	11
4.1.1 Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing	11
4.1.2 Subsidie energiebesparing eigen huis voor VvE's	11
4.1.3 BTW terugvragen op zonnepanelen	11
4.1.4 Energiebespaarlening Huiseigenaren en VvE's	11
4.1.5 De subsidieregeling verduurzaming en onderhoud huurwoning	11
4.2 Provincie Zuid-Holland	11
4.2.1 Ontwikkelfonds energiecoöperaties	11
4.2.2 Subsidieregeling zonnig-zuiden	12
4.3 Gemeente Rijswijk	12
4.3.1 Inkomensondersteuning: compensatie van de energierekening	12
4.3.2 Energieloket en inloopsprekuren	12
4.3.3 Cadeaubonnen voor energiezuinige producten (RREW)	12
5. Maatregelen	13
5.1 Informeren en adviseren	13
5.1.1 Inzetten op vergroten bereik van de doelgroep: project Olievlek	13
5.1.2 Communicatiecampagne	13
5.1.3 Vervolg inloopsprekuren energietoeslag en energieverbruik	14
5.2 (Vroegtijdig) signaleren van problemen	14
5.2.1 Vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden op de energierekening	14
5.2.2 Signalering via maatschappelijke netwerken	15
5.3 Ondersteuning bieden gericht op verlagen van energieverbruik	15
5.3.1 QuickScan voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's)	15
5.3.2 Witgoed apparatuur met een zuinig energielabel	16
5.3.3 Voorzetramen	17
5.4 Overzicht	18
6. Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat meten?	20

6.1 Monitoring.....	20
7. Financiële paragraaf	21
7.1 Rijksbijdrage energiearmoede en de lokale aanpak Nationaal Isolatieprogramma	21
7.2 Besteding.....	21

1. Wat is energiearmoede

Van de 8 miljoen woningen in Nederland heeft er ongeveer 1,5 miljoen een energielabel E of slechter. Huishoudens in deze woningen verbruiken naar verhouding meer energie, terwijl hier juist vaak gezinnen wonen met een laag inkomen. Dit kan tot leiden tot financiële problemen voor deze gezinnen.

Rijswijk heeft ongeveer 5.400 woningen met een energielabel E of lager¹. Dit is ongeveer 20% van alle woningen. Een deel van de woningen zijn in bezit van de Rijswijkse woningcorporaties. Maar ook is een groot deel van deze woningen met een energielabel E of lager in particulier bezit of van private verhuurders.

Om ervoor te zorgen dat de energietransitie voor iedereen binnen handbereik is, is de bestrijding van energiearmoede van groot belang. Dit vraagt om kleine en grote investeringen in woningen welke niet voor iedereen haalbaar en betaalbaar zijn. De oplopende energieprijzen zorgen ervoor dat juist de mensen die niet kunnen verduurzamen in de knel komen, omdat zij ook een hoog energieverbruik niet meer kunnen betalen. De recente geopolitieke ontwikkelingen en de onzekerheden die dit als gevolg heeft voor de beschikbaarheid van aardgas op korte termijn, maar ook op de lange termijn, vergroten de noodzaak tot het verminderen van energieverbruik in het algemeen en aardgas in het bijzonder.

1.1 Definitie energiearmoede

Het Rijk heeft de middelen voor energiebesparende maatregelen verdeeld op basis van het aantal huishoudens in energiearmoede conform het TNO-onderzoek "De feiten over energiearmoede in Nederland. Inzicht op nationaal en lokaal niveau".

TNO hanteert in dat onderzoek de volgende definitie voor energiearmoede: *"In een rijk land als Nederland spreken we van energiearmoede wanneer een huishouden onvoldoende toegang heeft tot goede energievoorzieningen in huis. Niet alle huishoudens die een relatief groot deel van hun inkomen besteden aan energiekosten zijn arm, en omgekeerd zijn er huishoudens met een laag inkomen die relatief weinig aan energie uitgeven en geen betalingsproblemen kennen"*.

Binnen deze definitie is er geen direct verband te leggen tussen energiearmoede en een inkomensnorm of de hoogte van de energierekening, maar heeft dit een breder karakter waarin de mogelijkheden van een huishouden om voor een goede energievoorziening in huis te zorgen centraal staan.

Dit betekent dat energiearmoede zich ook voordoet in huishoudens met een inkomen boven (de 130%)² van het sociaal minimum. Denk bijvoorbeeld aan huurders van energetisch minder goede woningen die zelf geen invloed hebben op de verduurzaming van de woning, maar wel de energierekening betalen. Een indicatief gegeven voor risicogroepen is dat huishoudens die meer dan 10% van hun inkomen aan energie kwijt zijn, het financieel lastig kunnen krijgen. Bij huishoudens met een hoge energierekening in relatie tot het inkomen, maar welke wel het vermogen hebben om dit zelf terug te dringen, is er geen sprake van energiearmoede. Voorbeeld hiervan zijn huishoudens die door gebruik van sauna of het houden van een tropisch aquarium een relatief hoge energierekening hebben.

---

¹ Ruim 15.600 van de ruim 27.000 woningen hebben een label dat geregistreerd is.

² De 130% norm gebruikt de gemeente Rijswijk veelal voor regelingen waarvoor huishoudens in aanmerking komen.

TNO brengt de omvang van energiearmoede in kaart aan de hand van 3 dimensies³:

1. de betaalbaarheid van energie;
2. de energetische kwaliteit van het huis;
3. de keuze en mogelijkheid hebben om mee te kunnen doen aan de energietransitie.

Uit de landelijke analyse van TNO blijkt dat er ongeveer 3,8 miljoen huishoudens (48%) zijn met een woning van relatief lage energetische kwaliteit, die om meerdere redenen niet kunnen verduurzamen:

- huurders die afhankelijk zijn van de verhuurder;
- huiseigenaren met onvoldoende financieel kapitaal.

Voor huiseigenaren geldt dat een groot deel van hen op het moment van het onderzoek geen acuut probleem heeft met het betalen van hun energierekening. Maar als de gasprijs verder gaat stijgen zal een deel van de huishoudens uit deze groep alsnog een betalingsprobleem krijgen. Dit scenario is zich de afgelopen maanden wel aan het ontwikkelen. Het Rijk is ermee bezig om in algemene zin te kijken welke maatregelen zijn in te zetten om in 2023 de hoge energielasten te compenseren.

De doelgroep van deze aanpak is breder dan huishoudens met een laag inkomen. Deze aanpak is gericht op huishoudens die, om wat voor reden dan ook, de energierekening niet meer kunnen betalen. Daarin is maatwerk nodig.

1.2 Energiearmoede in Rijswijk

TNO heeft aan de hand van drie indicatoren energiearmoede in Nederland op gemeenteniveau en op wijkniveau in beeld gebracht. De energiearmoede is gemeten als het percentage huishoudens met:

1. een laag inkomen;
2. hoge energiekosten;
3. een woning met een relatief lage energetische kwaliteit.

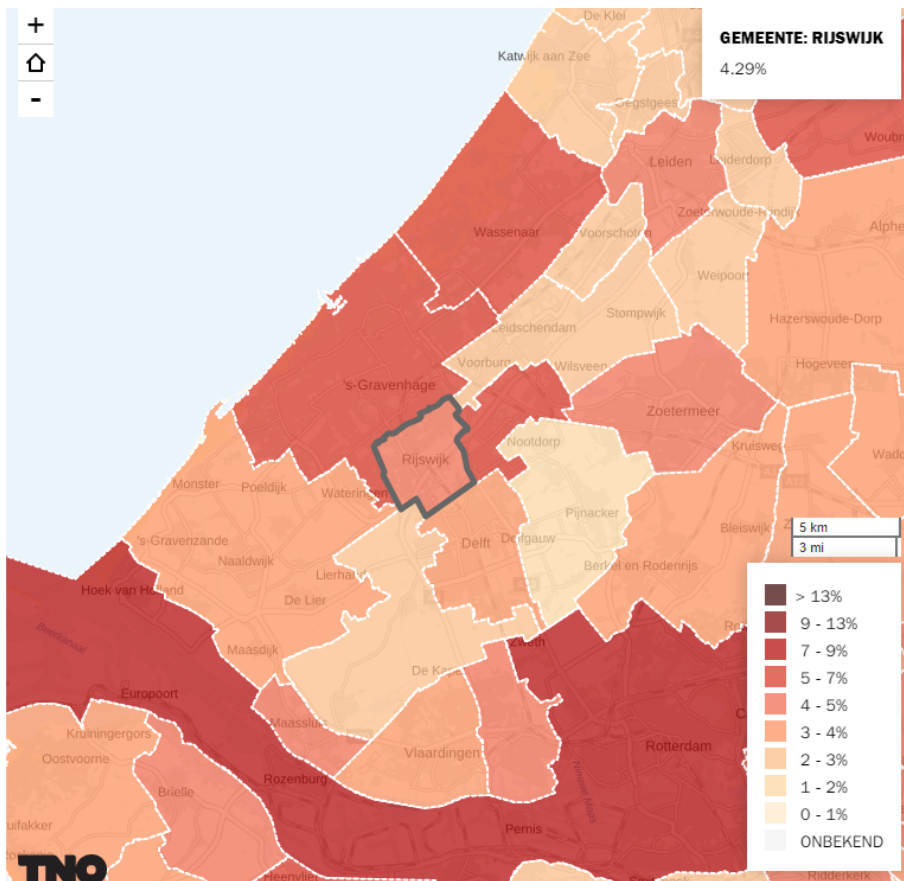
In Rijswijk hebben circa 4.29% van de huishoudens te maken met energiearmoede⁴. Het landelijk percentage bedraagt ongeveer 7%⁵.

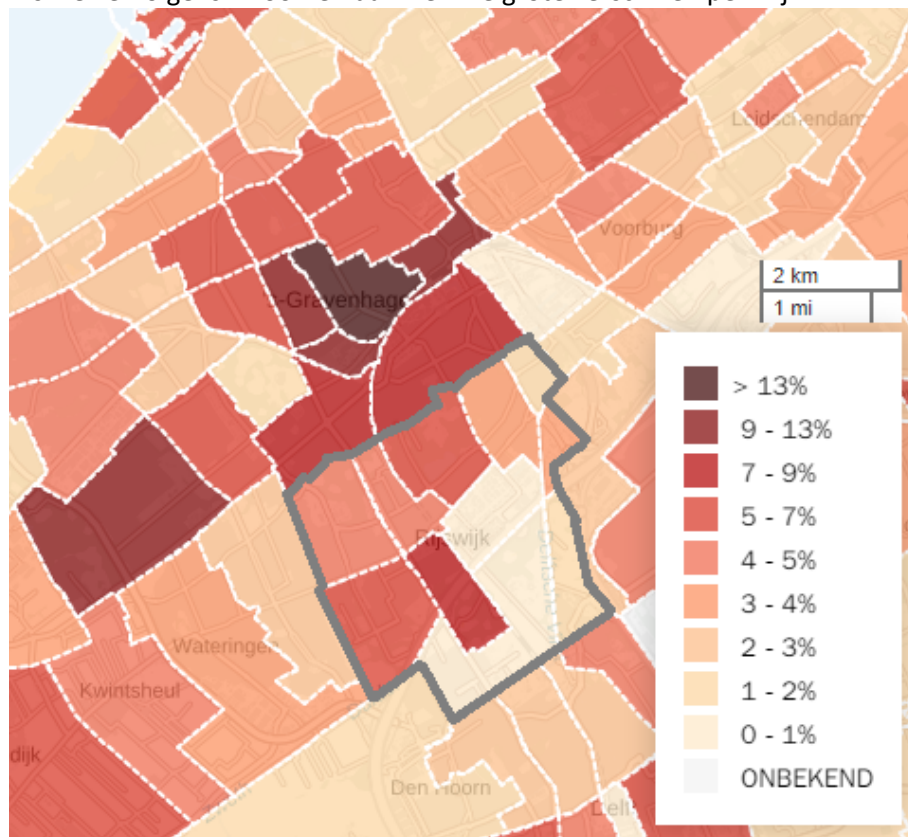
³ TNO-rapport: De feiten over energiearmoede in Nederland. Inzicht op nationaal en lokaal niveau. 21 september 2021.

⁴ TNO-viewer: www.energiearmoede.tno.nl, d.d. 18-07-2022

⁵ TNO-rapport: De feiten over energiearmoede in Nederland. Inzicht op nationaal en lokaal niveau. 21 september 2021.

Als we vervolgens inzoomen dan zien we grote verschillen per wijk.

De percentages per wijk zijn als volgt:

Wijk 1	Cromvliet, Leeuwendaal	1,45%
Wijk 2	Oud Rijswijk, bomenuurt, Welgelegen, Rembrandkwartier, Havenkwartier	3,88%
Wijk 3	Hoornwijk, Broekpolder	3,03%
Wijk 4	Julianapark, Huis te Lande, Te Werve	5,08%
Wijk 5	Plaspoelpolder	0,97%
Wijk 6	Spoorzicht, Kleurenbuurt, Artiëstenbuurt, Stationskwartier	4,34%
Wijk 7	Muziekbuur, Wilhelminapark	7,63%
Wijk 8	Overvoorde, Strijp, Presidentenbuurt, Ministerbuurt	4,38%
Wijk 9	Stervoorde, Eikelenburg, Hoekpolder	5,68%
Wijk 10	Sion, Elsenburg, Pasgeld, t Haantje	0,77%
Wijk 11	Kraayenburg, Vrijenban	1,52%

Energiearmoede komt het meeste voor in wijk 4 Julianapark, Huis te lande, Te Werve, wijk 7 Muziekbuur, Wilhelminapark en wijk 9 Stervoorde, Eikelenburg en Hoekpolder.

Het gemiddelde bouwjaar van meer dan 80% van de woningen in deze drie wijken ligt tussen 1945 en 1980. De bouw van de woningen in deze wijken zijn opeenvolgend over drie decennia verdeeld, waarbij voor wijk 4 (Julianapark, Hus te Lande, Te Werve) geldt dat meer dan 50% van de woningen gebouwd is tussen 1945 en 1959.

Voor wijk 7 (Muziekbuur) geldt dat ruim 77% in de periode 1960-1970 gebouwd is en voor wijk 9 (Stervoorde, Eikelenburg, Hoekpolder) ruim 63% in de periode 1971- 1980. In wijk 4 en wijk 7 bevinden zich relatief meer meergezinswoningen (galerijen, flats en portieken) dan gemiddeld in Rijswijk. Voor wijk 4 en wijk 9 geldt dat het percentage woningen met een laag energetisch label (label D of lager) groter is dan gemiddeld in Rijswijk. Voor alle drie de wijken geldt dat het percentage huishoudens met een laag inkomen groter is dan gemiddeld voor de gemeente Rijswijk⁶.

1.3 Scope van aanpak energiearmoede

De aanpak energiearmoede in Rijswijk richt zich op de bestrijding van energiearmoede door inzet op energiebesparende maatregelen waarmee vooral op de korte (2022/2023) een verlaging van de energielasten wordt gerealiseerd. Het doel is enerzijds de bestrijding van energiearmoede en anderzijds het stappen zetten in het verduurzamen van woningen. In dit plan wordt de link gelegd met andere ondersteuningsvormen, zoals maatregelen vanuit de Rijksoverheid en hulpverlening vanuit armoedebestrijding. De inzet is erop gericht dat de verschillende vormen van ondersteuning elkaar aanvullen en versterken.

Een structurele aanpak van energiearmoede dan wel energietransitie voor de middellange en lange termijn is ook noodzakelijk. In de Transitievisie Warmte Rijswijk is de visie en een hoofdlijnen al wel vastgelegd hoe de gemeente de energietransitie wil aanpakken. Een belangrijke bouwsteen van de visie is de inzet op isoleren. Dit heeft ook direct effect op de kosten van het gebruik, maar vergt wel grote investeringen. We concretiseren het komend jaar het plan hoe we op middellange termijn structureel huishoudens en/of eigenaren van vastgoed kunnen aanzetten en ondersteunen om de woningen, versneld, te isoleren. Uiteindelijk is hier in veel woningen in Rijswijk veel winst te behalen en is te voorkomen dat huishoudens in de energiearmoede terecht komen.

⁶ www.rijswijk.incijfers.nl, d.d. 27-07-2022.

1.4 Inzet Rijksoverheid

De Rijksoverheid heeft middelen beschikbaar gesteld aan gemeenten voor de aanpak van energiearmoede. Deze middelen richten zich op twee maatregelen:

1. Compensatie van de energierekening voor huishoudens met een laag inkomen;
2. Middelen voor energiebesparende maatregelen.

Daarnaast heeft het Rijk vanuit het Nationaal isolatieprogramma middelen beschikbaar gesteld voor laagdrempelige energiebesparingsmaatregelen in woningen die nu nog slecht geïsoleerd zijn. De focus ligt daarin op woningen met het energielabel G, F, E en D en op wijken met een hoog percentage energiearmoede. Het kabinet wil in 2030 alle slecht geïsoleerde woningen hebben verbeterd.

Naast de laagdrempelige energiebesparende maatregelen zet het Rijk in op verbetering van 750.000 woningen via een wijkgerichte aanpak. Vanaf 2023 kunnen gemeenten een aanvraag indienen voor een bijdrage vanuit het Rijk voor de wijkgerichte aanpak.

In de Rijksbegroting 2023 worden ook maatregelen opgenomen ter compensatie van de koopkrachtdaling. Waarschijnlijk zijn dit diverse generieke regeling die met gericht zijn op de minima en middeninkomens.

Tijdens Prinsjesdag is duidelijk geworden dat het rijk en de energiebedrijven het eens zijn geworden over maatregelen om de energierekening omlaag te brengen. Het gaat om een prijsplafond. Kern van de plannen is dat de overheid vanaf 1 januari volgend jaar een deel van de energierekening van huishoudens overneemt. Voor november en december wordt het voorschotbedrag alvast verlaagd. Vanaf 1 januari betaalt iedereen voor het eerste deel van het elektriciteits- en gasgebruik maximaal de prijs van afgelopen januari, toen de oorlog in Oekraïne nog niet was uitgebroken. Voor wie een klein appartement heeft dat redelijk is geïsoleerd, kan dat betekenen dat de hele energierekening omlaaggaat. Wie een groot huis heeft en veel energie verbruikt, gaat alleen voor het eerste deel van het verbruik minder betalen en voor de rest de actuele marktprijs.

Essentieel is ook dat energiebedrijven deze winter geen huishoudens wegens betalingsproblemen afsluiten. En de overheid wil dat energiebedrijven weer meerjarige energiecontracten aanbieden aan klanten, zodat mensen weten waar ze aan toe zijn.

Er wordt nog gewerkt aan een regeling voor (MKB) bedrijven.

2. Welke doelgroepen onderscheiden we

Uit onderzoek van TNO⁷ blijkt dat ongeveer 75% van de huishoudens waar sprake is van energiearmoede in een corporatiewoning woont. Ongeveer 12% woont in een koopwoning en een vergelijkbaar percentage huurt van een particuliere verhuurder. Het is niet nader onderzocht maar het is aannemelijk dat dergelijke percentages ook in Rijswijk gelden.

In deze aanpak onderscheiden we 4 doelgroepen:

1. huurders bij de woningcorporatie;
2. huurders in vrije sector;
3. woningeigenaren die voor onderhoud van pand verbonden zijn in een Vereniging van Eigenaren (VvE);
4. woningeigenaren die zelfstandig verantwoordelijk zijn voor onderhoud.

De eerste drie doelgroepen zijn voor de verduurzaming van hun woning afhankelijk van andere(n). Zij kunnen er niet zelfstandig voor kiezen om grote aanpassingen te doen aan/in hun woning om te verduurzamen (denk aan installatie van zonnepanelen en het isoleren van de woning). Wel kunnen zij zelfstandig kleine maatregelen treffen, zoals het isoleren van radiatorleidingen, aanbrengen van tochtstrips en LED-verlichting.

De doelgroep woningeigenaren die zelfstandig verantwoordelijk is voor het onderhoud van hun pand kunnen zelfstandig besluiten nemen over zowel kleine als grote maatregelen voor het verbeteren van de energetische waarde van hun woning. Daarbij zullen zij wel gebonden zijn aan persoonlijke grenzen, zoals beschikbare financiële ruimte voor dergelijke investeringen.

In de aanpak van energiearmoede hebben niet alleen de doelgroepen die zelf de energiearmoede ervaren een rol in het terugdringen van het energieverbruik. Ook (het collectief van) pandeigenaren die verantwoordelijk zijn voor het groot onderhoud hebben hierin een rol. Het gaat dan om de woningcorporaties, verhuurders in de vrije sector en het collectief van woningeigenaren verenigt in een VvE.

---

⁷ TNO: De feiten over energiearmoede in Nederland – Energiearmoede en de energietransitie, september 2021.

3. Waar zetten we op in

Met dit plan zetten we in op het verlagen van energielasten door het energieverbruik te verminderen met energiebesparende maatregelen op de korte termijn (2022/2023) en isolatiemaatregelen op de middellange termijn (2027).

Deze aanpak richt zich via drie lijnen op het terugdringen van het energieverbruik door veranderingen in gedrag en energiebesparende maatregelen:

1. signaleren van energiearmoede, zodat advies en ondersteuning kan worden geboden;
2. ondersteuning en hulp bieden bij het nemen maatregelen om energieverbruik op de korte en middellange termijn te verlagen;
3. informeren en adviseren over aanpassing van gedrag en energiebesparende maatregelen op de korte en middellange termijn.

Uitgangspunten daarbij zijn:

- een aanpak die alle vier doelgroepen in het geheel ondersteunt;
- less is more: een beperkt aanbod aan maatregelen (focus). We kijken waar nieuwe maatregelen gewenst zijn en waar we logisch kunnen aansluiten of uitbreiden op bestaand aanbod;
- de aanpak sluit aan bij logische vindplekken voor inwoners. We leggen, waar mogelijk, de verbinding met andere vormen van dienst- of hulpverlening vanuit de gemeente en maatschappelijk partners. Op die manier houden we de dienstverlening overzichtelijk.

Ervaring leert dat juist de doelgroepen waar de nood het hoogste is, lastig te bereiken zijn. Dit zien we terug in de uitgifte van de cadeaubonnen voor kleine energiebesparende maatregelen vanuit de Regeling Reductie Energieverbruik Woningen (RREW). Deze cadeaubonnen zijn nog steeds beschikbaar voor huurwoningen, terwijl de huishoudens waar sprake is van energiearmoede voor het overgrote deel woont in een huurwoning. Juist de huishoudens die kampen met energiearmoede ervaren barrières om gebruik te maken van regelingen en ondersteuning bij investeringen die leiden tot lagere energiekosten. Het vraagt dus juist extra inzet om de barrières voor deze doelgroep te doorbreken.

4. Welke beschikbare regelingen zijn beschikbaar

Vanuit de Rijksoverheid, de Provincie Zuid-Holland en de gemeente Rijswijk zijn er al subsidieregelingen of ondersteuningsmaatregelen beschikbaar. Hieronder staat kort beschreven welke regelingen dat zijn.

4.1 Vanuit Rijksoverheid

4.1.1 Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing

De investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (IDSE) is voor woningeigenaren die hun woning willen verduurzamen. Deze subsidie kan bijvoorbeeld worden aangevraagd voor zonneboilers, (hybride) warmtepompen, isolatiemaatregelen, aansluiting op een warmtenet, kleinschalige windturbines en zonnepanelen. Deze subsidieregeling loopt tot 2030.

4.1.2 Subsidie energiebesparing eigen huis voor VvE's

De subsidie energiebesparing eigen huis voor VvE's (SEEH) is beschikbaar voor Verenigen van Eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties om verduurzamingsprojecten te realiseren. De subsidie bestaat uit 3 onderdelen:

- Advieskosten voor een energieadvies eventueel met meerjarenonderhoudsplan.
- De uitvoering van twee energiebesparende isolatiemaatregelen aan het dak, de buitenmuren, spouwmuren, vloer en/of beglazing.
- Advieskosten over oplaadpunten voor elektrische auto's op het parkeerterrein.

4.1.3 BTW terugvragen op zonnepanelen

Particulieren kunnen de BTW op de aanschaf en installatie van zonnepanelen terugvragen bij de Belastingdienst. Dit geldt alleen voor de eerste aankoop van zonnepanelen. Ook huurders van een woning of pand kunnen gebruik maken van de regeling, zolang zij eigenaar zijn van de zonnepanelen.

4.1.4 Energiebespaarlening Huiseigenaren en VvE's

Het Nationaal Warmtefonds biedt energiebespaarleningen aan eigenaar-bewoners en VvE's voor de verduurzaming van woningen. Voor deze lening betaal je een lage rente, geen afsluitkosten en kun je (deels) boetevrij vervroegd aflossen. Het Nationaal Warmtefonds opereert in opdracht van de Rijksoverheid.

4.1.5 De subsidieregeling verduurzaming en onderhoud huurwoning

De subsidieregeling verduurzaming en onderhoud huurwoning (SVOH) is voor particuliere verhuurders die een woning verhuren tot met een huurprijs tot aan de liberalisatiegrens op het moment van aanvang van de huurperiode.

4.2 Provincie Zuid-Holland

4.2.1 Ontwikkelfonds energiecoöperaties

Het ontwikkelfonds voor energiecoöperaties biedt de mogelijkheid om geld te lenen voor de financiering van de voorbereiding van een project. De financiering is bedoeld voor de ontwikkeling van een idee in aanloop naar de realisatie, bijvoorbeeld door onderzoek te verrichten. Voorwaarde om aanspraak te maken op het fonds is dat minimaal de helft van de coöperatie lokaal eigendom is van omwonenden.

4.2.2 Subsidieregeling zonnig-zuiden

Deze regeling is voor eigenaren van grote daken of parkeerterreinen die daar zonnepanelen op willen installeren of daar ruimte voor beschikbaar stellen. Deze regeling is niet gericht op particulieren en daarom minder relevant voor de bestrijding van energiearmoede op korte termijn. Deze regeling kan wel interessant zijn voor de middellange termijn waarin oplossingen gezocht worden om energiearmoede terug te dringen met energiecoöperatie(s) in combinatie met de postcoderoosregeling. Zoals het voorstel van delenduurzameenergie.nl.

4.3 Gemeente Rijswijk

Op dit moment loopt al een aantal zaken om de energiearmoede aan te pakken.

4.3.1 Inkomensondersteuning: compensatie van de energierekening

De Rijksoverheid heeft voor de aanpak van energiearmoede middelen beschikbaar gesteld aan alle gemeenten voor compensatie van de energierekening van huishoudens met een laag inkomen. De compensatie bedraagt een éénmalige bijdrage van € 800,- aan huishoudens met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum. Vanaf medio april 2022 wordt deze regeling uitgevoerd. De gemeente keert de compensatie proactief uit aan huishoudens waarvan bekend is dat zij binnen de doelgroep vallen, bijvoorbeeld omdat zij een bijstandsuitkering ontvangen. Huishoudens waarvan dat niet bekend is, kunnen een aanvraag doen.

In juli 2022 heeft het kabinet besloten om de compensatie voor huishoudens met een inkomen tot 120% van het wettelijk sociaal minimum te verhogen van € 800,- naar € 1.300,-. Deze verhoging wordt automatisch uitgekeerd aan huishoudens die bekend zijn, omdat zij een uitkering van de gemeente ontvangen of eerder de energietoeslag hebben aangevraagd.

4.3.2 Energieloket en inloopsprekuren

Inwoners, ondernemers en VvE's kunnen voor informatie en advies over verduurzaming terecht bij het Regionaal Energieloket. Het Regionaal Energieloket is een digitaal loket, maar beschikt naast een webpagina ook over KKC. Inwoners en ondernemers kunnen dus ook bellen en mailen met energieloket.

Daarnaast zijn in de eerste helft van 2022 inloopsprekuren georganiseerd over hoe energieverbruik te verminderen en voor hulp bij het aanvragen van de compensatie van de energierekening. Deze inloopsprekuren vonden plaats in de bibliotheek en in Wijkcentrum Stervoorde of Studio Welzijn, maar zijn met aflopen van de aanvraagperiode voor de eerste compensatie van de energierekening gestaakt. Het spreekuur werd in toenemende mate bezocht en bewoners vonden het bijzonder prettig dat dit spreekuur was waar ze fysiek terecht konden en hun vragen rechtstreeks konden stellen. Gezien de ontwikkelingen op het gebied van energiearmoede en de ophoging van de éénmalige compensatie van de energierekening van € 800,- naar € 1.300,- gaan we het inloopsprekuren voortzetten. Om meer bekendheid te geven aan het spreekuur straten we ook een brede campagne, met onder andere advertenties in de krant en op straat.

4.3.3 Cadeaubonnen voor energiezuinige producten (RREW)

Vanaf oktober 2021 kunnen huiseigenaren en huurder aanspraak maken op een cadeaubon ter waarde van € 80,- om energiebesparende producten aan te schaffen. Denk bijvoorbeeld aan tochtstrip, ledlampen, energiebesparende douchekop of radiatorfolie. Alle 1.680 cadeaubonnen voor koopwoningen zijn verstrekt. Voor huurwoningen zijn er 2.584 cadeaubonnen verstrekt en nog zo'n 2.900 beschikbaar (stand 30 augustus 2022). Deze regeling loopt tot en met 31 december 2022.

5. Maatregelen

De aanpak van energiearmoede richt zich via drie lijnen op huishoudens die onvoldoende toegang hebben tot een goede energievoorziening. De drie lijnen zijn:

1. informeren en adviseren;
2. het signaleren van energiearmoede;
3. het ondersteunen van nemen maatregelen om energieverbruik te verminderen.

In dit hoofdstuk zijn de maatregelen per lijn uitgewerkt.

5.1 Informeren en adviseren

De focus in deze lijn ligt vooral op het bereiken van de doelgroep. Informatie en advies is op verschillende plekken beschikbaar, maar komt niet automatisch bij de hele doelgroep terecht. Het bereiken van de doelgroep gaat er niet alleen om dat de informatie wordt aangeboden of vindbaar is, maar ook dat de inhoud daarvan begrijpelijk is en aansluit bij de behoeften van de doelgroep. Vanuit deze lijn zetten we in op een proactieve en laagdrempelige benadering.

5.1.1 Inzetten op vergroten bereik van de doelgroep: project Olievlek

Uit de best practices leren we dat deze doelgroep het beste bereikt wordt door ze persoonlijk te woord te staan. Het liefst door bekenden uit de buurt of sociale netwerken. Voor deze aanpak gaan we samenwerken met een partij die dit met vrijwilligers voortvarend heeft opgezet en nog steeds uitvoert in de Schilderswijk in Den Haag onder de naam 'project Olievlek'.

In project Olievlek worden jongeren opgeleid tot energieambassadeurs. De energieambassadeurs gaan bij mensen langs om te adviseren over gedragsverandering, waardoor energie kan worden bespaard. Daarbij nemen de energieambassadeurs een energiebox mee, met daarin energiebesparende maatregelen die zij direct kunnen aanbrengen in de woning. Om in contact te komen met de doelgroep wordt een fysieke campagne gevoerd, social media ingezet en aansluiting gezocht bij bestaande sociale netwerken. Tijdens de fysieke campagnedagen gaan de energieambassadeurs bij organisaties langs of in winkelcentra staan om inwoners te informeren en in contact te komen met de doelgroep.

Omdat Rijswijk zo dichtbij is hebben we deze partij bereid gevonden om met hun bestaande team van vrijwilligers een vliegende start te maken in Rijswijk. Het idee is om tegelijkertijd ook in Rijswijk vrijwilligers te werven en op te leiden tot energieambassadeur om deze taken geleidelijk over te nemen. Daarnaast start een opleiding voor teamleiders die ambassadeurs werven en opleiden, zodat het project zich kan uitbreiden. Dit project is gestoeld op vrijwilligers. Voor de verbinding met en tussen de vrijwilligers en om waardering vanuit de gemeente te tonen voor hun inzet en werk, is in de begroting een budget opgenomen waarmee activiteiten voor de vrijwilligers georganiseerd kunnen worden om hen (periodiek) te bedanken voor hun inzet.

Voorstel is om in oktober 2022 te starten in de wijken met een relatief hoog percentage energiearmoede op basis van het TNO-rapport Energiearmoede in Zuid-Holland. Dit zijn de wijken 4 (Julianapark, Huis te Lande, Te Werve), 7 (Muziekbuurt, Wilhelminapark) en 9 (Stervoorde, Eikelenburg, Hoekpolder).

5.1.2 Communicatiecampagne

De energietransitie is een ingrijpende verandering die vraagt om keuzes in de manier van wonen en leven van mensen. Juist de huishoudens, waar er sprake is van energiearmoede, ervaren drempels bij het in gang zetten van deze verandering. Voor sommige mensen is dat omdat zij niet weten wat de beste keuze is voor hun situatie, welke ondersteuning ze kunnen krijgen, waar ze moeten beginnen

of omdat ze mentaal door andere uitdagingen in beslag worden genomen. Het bereiken van deze doelgroep vraagt extra inzet op het gebied van communicatie en participatie.

Om de doelgroep te bereiken starten we de 'doelgroepen gerichte communicatieaanpak energiearmoede'. Deze aanpak bestaat uit een algemene campagne gericht op bewustwording over de actie die nodig is vanuit energiedoelstellingen maar ook om de energierekening betaalbaar te houden. Met deze campagne geven we uitleg over energiearmoede en de energietransitie en bieden we handelingsperspectief, zodat mensen een volgende stap kunnen zetten in het krijgen van advies of hulp.

Naast de algemene campagne worden er ook communicatieactiviteiten per doelgroep bedacht/geschreven/opgesteld(?). Het gaat om de doelgroepen:

- huurders;
- woningeigenaren;
- VvE's.

De kernboodschap blijft hetzelfde maar de benadering en het handelingsperspectief dat we kunnen bieden zullen verschillen. De communicatie per doelgroep is afgestemd op de relevante projecten. We maken gebruik van bestaande netwerken.

Voor het opzetten en uitvoeren van de communicatiecampagne wordt voor de periode tot en met december 2023, voor 8 uur per week een communicatieadviseur aangesteld binnen de gemeentelijke organisatie. Deze communicatieadviseur voert niet alleen de regie op de communicatie vanuit de gemeente, maar coördineert ook de afstemming met en tussen (maatschappelijk) partners die uitvoering geven aan de verschillende projecten en vanuit die projecten communiceren richting de doelgroep.

5.1.3 Vervolg inloopsprekuren energietoeslag en energieverbruik

Er zijn in de eerste helft van 2022 inloopsprekuren georganiseerd over hoe energieverbruik te verminderen en voor hulp bij het aanvragen van de compensatie van de energierekening. In juli jl. heeft kabinet besloten om de compensatie van de energierekening voor huishoudens met een inkomen tot 130% van het wettelijk sociaal minimum te verhogen. Daarmee is de aanvraagprocedure verlengd tot mei 2023 (uitbetaling moet plaatsvinden de periode t/m 30 juni 2023). We stellen de inloopsprekuren te verlengen tot november 2023 om hulp en advies te bieden aan inwoners die vragen hebben.

5.2 (Vroegtijdig) signaleren van problemen

Huishoudens die in de problemen komen, willen we zo snel mogelijk ondersteuning bieden. Niet iedereen kan of durft die ondersteuning zelf aan te vragen. Het hulpaanbod in deze lijn is er op gericht om huishoudens die in de problemen komen actief ondersteuning te bieden, juist op het moment dat zij hier zelf niet om vragen. Daarin staat voorop dat de geboden ondersteuning vrijblijvend is, inwoners zijn niet verplicht om de geboden ondersteuning te aanvaarden.

5.2.1 Vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden op de energierekening

Het financieel servicepunt zet in op het vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden. Betalingsachterstanden van de energierekening zijn hier onderdeel van. Bij een achterstand van twee maanden, of een dreigende afsluiting, ontvangt de gemeente een signaal van de energieaanbieder. De gemeente stuurt vervolgens een brief met aanbod voor hulp naar het betreffende adres. Bij uitblijvende reactie wordt opnieuw een brief gestuurd en als vervolgens geen contact met de inwoner kon worden gelegd, volgt een huisbezoek.

Het hulpaanbod vanuit de gemeente bestaat uit een schuldhulpverleningstraject, waarin er ook gekeken wordt naar de mogelijkheden van inkomensondersteuning. In het hulpaanbod wordt expliciet gewezen op beschikbare ondersteuning die mogelijk is voor het verlagen van het energieverbruik en de energierekening. Dit kan vanuit de verschillende trajecten, zoals een bezoek van een energieambassadeur, het installeren van voorzetramen of gebruik van de witgoedregeling (indien het huishouden valt binnen de doelgroep).

5.2.2 Signalering via maatschappelijke netwerken

De ervaring leert dat bewoners die tegen problemen aanlopen veelal niet zelf aankloppen bij de gemeente (of het financieel servicepunt) voor ondersteuning. In sommige gevallen vragen zij ondersteuning bij maatschappelijke partners waar zij bekend mee zijn en een vertrouwensrelatie mee opgebouwd hebben. Het kan ook zijn dat mensen zelf geen hulp of ondersteuning vragen, maar voor maatschappelijk partners wel op een andere wijze duidelijk wordt dat mensen energiearmoede ervaren. Maatschappelijk partner zijn van grote meerwaarde in het signaleren en adviseren van de doelgroep.

In aanvulling op de communicatiecampagne richting de doelgroep wordt samenwerking gezocht met maatschappelijke partners (onder andere corporaties, voedselbank, GGZ, energiemaatschappijen maar kunnen ook scholen zijn) die in aanraking komt met mensen die (dreigen) in de (energie) armoede te komen. Doel hiervan is om deze partners te informeren over wat energiearmoede is, hoe ze het kunnen erkennen en waar bewoners terecht kunnen voor hulp.

De data die nu beschikbaar zijn komen veelal uit landelijke data. Die zijn nog relatief generiek. Om de huishoudens beter en gericht te kunnen ondersteunen zouden we meer gegevens moeten verzamelen. Gezien de privacywetgeving zal dit echter lastig gaan. Desondanks gaan we wel met partners in overleg om gedetailleerder inzicht te krijgen in de huishoudens die in de energiearmoede zitten of kunnen komen. Dit met als doel om eerder, sneller en gericht huishoudens te kunnen ondersteunen. Het gaat daarbij overigens niet alleen over het verzamelen van data. Het gaat om in gesprekken meer te weten wat er achter de voordeur zich afspeelt. Dit is van belang om te komen tot een gerichtere aanpak (visie/beleid) waardoor we ook in de toekomst eerder kunnen signaleren en energiearmoede kunnen voorkomen.

5.3 Ondersteuning bieden gericht op verlagen van energieverbruik

5.3.1 QuickScan voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's)

Woningeigenaren die voor groot onderhoud van hun woning verbonden en afhankelijk zijn aan een Vereniging van Eigenaren (VvE) kunnen niet op eigen initiatief grote duurzaamheidsmaatregelen doorvoeren, zoals dak- en spouwmuurisolatie. Aanpassingen en onderhoud van het pand vraagt in dat geval een besluit van de Algemene Leden Vergadering (ALV) van de VvE. Voor sommige VvE's vormt dit een financiële en organisatorische drempel. Dit project is erop gericht om VvE's over deze drempel heen te helpen.

In dit project worden 10 VvE's door middel van een QuickScan geadviseerd over de verduurzaming van het pand. Op basis van de afmetingen en het energieverbruik van het pand wordt er een berekening gemaakt van de hoogte van de kosten en de mogelijke opbrengst. Voor de kosten gaat het om de benodigde investering van een eigenaar en de financieringslast die daaruit volgt. Voor de opbrengsten gaat het om de actuele beschikbare subsidies en de toekomstige besparing die kan worden behaald. De QuickScan resulteert in een adviesrapport met voorkeursmaatregelen voor verduurzaming en welke gevolgen die hebben voor de woonlasten. In de tweede fase willen we de

VvE's ook ondersteunen bij het proces om te komen tot besluitvorming, financiering et cetera tot aan de besluitvorming in de Algemene Leden Vergadering.

Op basis van dit advies worden de leden in een Algemene Leden Vergadering (ALV) van een VvE geïnformeerd over de uitkomsten en wordt getoetst voor welke maatregelen draagvlak is. Daarna volgt de opvraag van offertes, de aanvraag van subsidies en de uitwerking van de financiering en de toekomstige woonlasten per eigenaar. Na een tweede informatiebijeenkomst wordt een definitief bestuursvoorstel, met investeringsplan en financieringsvoorstel, ter besluitvorming voorgelegd aan de ALV. In dit project worden de VvE's ook ondersteund in de organisatorische stappen voor de besluitvorming in de ALV.

Dit project richt zich op VvE's met enerzijds lage inkomensgroepen en anderzijds een pand met een laag energielabel. Voor de selectie van de eerste 10 panden wordt gekeken naar complexen waarvoor de benodigde gegevens snel beschikbaar zijn, denk daarbij bijvoorbeeld aan bouwtekeningen. De woningcorporaties Vidomes en Rijswijk Wonen hebben beide 3 complexen voorgedragen voor dit project. Voor de overige 4 complexen wordt een uitvraag gedaan bij VvE-beheerders.

Dit project heeft met 10 VvE-panden een minimale doorlooptijd van 6 maanden. Na afloop wordt het project geëvalueerd en bij een positieve conclusie verlengd, zodat meer VvE's hier gebruik van kunnen maken.

5.3.2 Witgoed apparatuur met een zuinig energielabel

Witgoed apparatuur op leeftijd, of met een laag energielabel, heeft een hoog energieverbruik. Het vervangen van oud witgoed voor energiezuinig witgoed zorgt direct voor een flinke besparing. Gemiddeld is 17% van het energieverbruik voor gebruik van de koelkast, 8% voor gebruik van de vaatwasser en 18% voor wassen en drogen. In samenwerking met het Regionaal Energieloket en het team van Olievlek Rijswijk, bieden we aan huishoudens met een inkomen tot 130% de mogelijkheid om een energiezuinig witgoed aan te schaffen met minimaal label C⁸ (volgens de nieuwe labelsystematiek 1 maart 2021) aan te schaffen. Dit loopt in samenwerking met het Regionaal Energieloket (vergelijkbaar cadeaubonnen). Het Team van Olievlek gaat langs ter controle of het witgoed inderdaad verouderd is en geeft groenlicht voor om de ruilactie. De bezorger van het Witgoed moet het oude witgoed meenemen en afvoeren. Daarmee is er garantie dat ook daadwerkelijk het oude energie slurpende witgoed wordt afgevoerd.

Huishoudens waarvan bekend is dat ze tot de doelgroep behoren, worden proactief door de gemeente aangeschreven. Huishoudens die niet bekend zijn, moeten zelf een aanvraag indienen. Met de cadeauboncode kunnen huishoudens zowel fysiek als digitaal voor een bedrag besteden aan energiezuinig witgoed. We kiezen er bewust voor om het bedrag voor het inruilen van het witgoed zo hoog mogelijk te zetten. Dit omdat deze regeling juist bedoeld is voor de mensen die geen extra middelen beschikbaar hebben voor deze extra uitgaven.

We stellen voor de regeling voor het inruilen van witgoed nu 400.000 beschikbaar. We werken via het principe wie het eerst komt wie het eerst maalt.

Witgoed dat in de regeling past:

- Koelkast
- Koel-vriescombinatie

---

⁸ A/B labels zijn aanzienlijk duurder en het verschil in verbruik is niet heel groot meer. Om meer huishoudens gebruik te laten maken van de regeling is gekozen om minimaal label c te vergoeden.

- Wasmachine
- Afwasmachine

5.3.3 Voorzetramen

De plekken waar de meeste warmte verloren gaat in woningen, zijn in de meeste gevallen de ramen, helemaal als er sprake is van enkelglas. Niet voor iedereen heeft de optie om te investeren in dubbelglas en daarmee warmteverlies te verminderen. Investerings in dubbel glas vraagt van huiseigenaren een grote financiële investering en huurders zijn hiervoor afhankelijk van hun verhuurder. TNO werkt aan een laagdrempelige tijdelijke oplossing om warmteverlies op korte termijn te verminderen: het doe-het-zelf-voorzetraam.

Door een (zelfgemaakt) frame met transparante krimpfolies kan een voorzetraam tegen het originele raam worden geplaatst, waardoor twee luchtlagen aan extra isolatie ontstaan. Naar verwachting levert deze aanpassing een reductie van warmteverlies op van ongeveer 25%. TNO is bezig het met ontwerpen van een eenvoudige constructie waardoor het product door inwoners zelf in elkaar kan worden gezet. Op onderstaande afbeelding is een voorzetraam dat bestaat uit 2 folies te zien.

TNO werkt aan de ontwikkeling van het product om dit vervolgens te kunnen uitrollen in Nederland. In Amsterdam loopt nu een pilot. In Den Haag start TNO eerdaags. TNO biedt aan om ook vroegtijdige deel te nemen. Daarbij is het een mogelijkheid om dit te combineren met het project Olievlek en voor corporaties of hiervoor aparte evenementen te organiseren in de wijken met het hoogste percentage energiearmoede. In november kan TNO ook de actie om voorzetramen te plaatsen starten. De kosten zijn nog niet exact bekend. Om wel financiële ruimte te waarborgen voor de uitvoering van dit project is er vooralsnog € 50.000 in de begroting opgenomen.

5.4 Overige inzet van de Gemeente

Naast bovengenoemde maatregelen om de energiearmoede aan te pakken maakt het college werk van:

- Samenwerking met de woningbouwcorporaties over onder meer: de doelgroepen of wijken waar extra aandacht aan wordt besteed en welke energiebesparende middelen wij (gratis) gaan aanbieden via bijvoorbeeld de energiecoaches.
- Indien de energietoeslag en overige financiële ondersteuning vanuit het Rijk, onvoldoende blijkt, is het college ook bereid om eventueel maatwerkondersteuning te bieden vanuit de Bijzondere Bijstand. Inzet is om bewoners niet de dupe te worden van deze bijzondere omstandigheden.
- In gesprek met de woningbouwcorporaties en energiemaatschappijen om afspraken te maken over hoe om te gaan met inwoners die moeite hebben om rond te komen als gevolg van de stijgende energieprijzen. Uitgangspunt is dat er coulant beleid wordt gevoerd als het gaat om achterstallige betalingen en maatwerk wordt geleverd.

5.5 Overzicht

In onderstaande tabel zijn alle projecten op een rij gezet. Daarbij is aangegeven op welke doelgroep het project gericht is, wat het project inhoudt, wanneer dit plaatsvindt en wat de kosten zijn.

Project Olielek			
<u>Voor wie:</u> Huurders en woningeigenaren	<u>Wat:</u> - Mensen informeren en adviseren over wat ze kunnen doen om hun energieverbruik te verlagen. - Helpen met het treffen van kleine energiebesparende maatregelen in de woning	<u>Wanneer:</u> Oktober 2022 – december 2023	<u>Kosten</u> Uitvoering € 26.000 Materiaal € 10.000 Opleiding coaches € 22.000 Waardering voor 4 vrijwilligersgroepen € 12.000 <hr/> Totaal € 70.000
Communicatiecampagne			
<u>Voor wie:</u> Huurders, woningeigenaren, VvE's, samenwerkingspartners	<u>Wat:</u> - Algemene communicatiecampagne om te informeren. - Communicatie per doelgroep welke handelingsperspectief biedt. - Coördineren van de communicatie vanuit de deelprojecten.	<u>Wanneer:</u> Oktober 2022 – december 2023	<u>Kosten</u> Communicatieadviseur € 42.500 Uitvoeringsbudget € 50.000 <hr/> Totaal € 92.500
Inloopsprekuren energietoeslag en energieverbruik			
<u>Voor wie:</u> Huurders en woningeigenaren	<u>Wat:</u> - Hulp bij het aanvragen van de energietoeslag. - Advies over kleine maatregelen om het energieverbruik te verlagen.	<u>Wanneer:</u> Oktober 2022 – juni 2023	<u>Kosten</u> € 25.000
Vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden			
<u>Voor wie:</u> Huurders en woningeigenaren	<u>Wat:</u> - Vroegtijdig signaleren van betalingsachterstanden	<u>Wanneer:</u> Oktober 2022 – december 2023	<u>Kosten</u> Geen, is onderdeel van de reguliere uitvoering.

	- In schuldhulpverleningstrajecten advies en ondersteuning aanbieden voor het verlagen van de energierekening.		
Signaleren via maatschappelijk netwerk			
<u>Voor wie:</u> Huurders en woningeigenaren via maatschappelijk partners	<u>Wat:</u> - Maatschappelijk partners informeren over energiearmoede en welke ondersteuning er beschikbaar is.	<u>Wanneer:</u> Oktober 2022 – december 2023	<u>Kosten</u> Uitvoeringsbudget € 15.000 <hr/> Totaal € 15.000
QuickScan voor Vereniging van Eigenaren			
<u>Voor wie:</u> VvE's	<u>Wat:</u> - Opstellen van een QuickScan voor verduurzaming van het pand voor 10 VvE's.	<u>Wanneer:</u> Oktober 2022 – maart 2023	<u>Kosten</u> Opstellen 10 QuickScans € 55.000 Ondersteuning en advisering van VvE's in besluitvorming € 45.000. <hr/> Totaal € 100.000
Witgoedregeling			
<u>Voor wie:</u> Inwoners met een inkomen tot 130% van het wettelijk minimumloon eventueel in combinatie met energetische kwaliteit van de woning.	<u>Wat:</u> - Aanbieden van de cadeaubon waarmee deze huishouden energiezuinig witgoed kunnen aanschaffen.	<u>Wanneer:</u> Oktober 2022 – december 2022.	<u>Kosten</u> € 400.000
Voorzetramen			
<u>Voor wie:</u> Huurders en woningeigenaren	<u>Wat:</u> - Voorlichting en ondersteuning bij het maken van voorzetramen.	<u>Wanneer:</u> November 2022- december 2022.	<u>Kosten</u> Voorlopige reservering € 50.000
Algemeen			
<u>Projectleider</u>			<u>Kosten</u> € 75.000
Totaal			Totaal € 827.500

We kiezen er nu bewust voor om niet het gehele bedrag nu vast te leggen binnen het deelproject. Daarmee verliezen we de benodigde flexibiliteit. We willen de € 200.000 die we nu toedelen inzetten voor die projecten die succesvol zijn gebleken en die extra middelen vereisen. Of voor nieuwe projecten die andere gemeenten succesvol zijn gebleken en ook in Rijswijk kunnen werken. De keuze waaraan we deze middelen willen toedelen maken we uiterlijk in kwartaal 1 van 2023. We willen dus nadrukkelijk een bijsturingsmoment inlassen om succesvolle deelprojecten verder te kunnen uitrollen en omgekeerd.

6. Wat willen we bereiken en hoe gaan we dat meten

TNO heeft de doelgroep energiearmoede in beeld gebracht aan de hand van drie indicatoren:

1. de betaalbaarheid van energie;
2. de energetische kwaliteit van een huis;
3. de keuze en mogelijkheid om mee te kunnen doen met de energietransitie.

Deze aanpak richt zich vooral op het verlagen van het energieverbruik, waardoor de energierekening lager wordt en advisering over het verbeteren van de energetische kwaliteit van woningen. Daarmee zetten we vooral in op kortetermijnmaatregelen gericht op de betaalbaarheid.

Wij beseffen dat de maatregelen een beperkte bijdrage zal gaan leveren voor die doelgroepen die in de problemen komen omdat zij de energierekening niet meer kunnen betalen. De betaalbaarheid van de energierekening blijft afhankelijk van de prijsontwikkelingen op de energiemarkt. Het Rijk zal dit jaar met aanvullende generieke maatregelen komen die de energiearmoede moeten gaan bestrijden. De meeste maatregelen zullen gericht zijn op de korte of middellange termijn zijn. Uiteindelijk zal een lange termijn oplossing moeten komen door bijvoorbeeld grootschalig verbeteren van de energetische kwaliteit van woningen. In kader van de energietransitie zullen wij hiervoor een plan voor opstellen. In hoofdstuk 8 wordt ingegaan op de stap van een betaalbare energierekening naar een betaalbare en haalbare energietransitie. Het Rijk zal ook met aanvullende maatregelen de pijn te proberen te verzachten voor een ruime groep.

6.1 Monitoring

Het effect van deze aanpak meten we door het volgende in beeld te brengen:

1. aantal huishoudens aan wie energiebesparende maatregelen zijn verstrekt die kunnen leiden tot een vermindering van energieverbruik en/of de energierekening. Huur- en koopwoningen worden apart geregistreerd;
2. aantal huishoudens dat ondersteuning heeft gekregen in de vorm van advies aan huis over vermindering van het energieverbruik, afgestemd op zijn specifieke woning waarmee de bewoner direct zijn of haar energieverbruik heeft kunnen verminderen;
3. aantal toegepaste energiebesparende maatregelen:
  - a. aantal kleine gas besparende maatregelen, zoals voorzetramen, radiatorfolie en tochtstrips;
  - b. aantal kleine elektriciteit besparende maatregelen, zoals ledlampen;
  - c. aantal grote gas besparende maatregelen en/of grote isolatiemaatregelen als spouwmuur-, vloer- of dakisolatie en vervanging van CV door (hybride) warmtepomp;
  - d. aantal grote elektriciteit besparende maatregelen, zoals het vervangen van witgoed door energiezuinige apparatuur;
  - e. aantal overige energiebesparende maatregelen.

Bovenstaande indicatoren zijn verplichte indicatoren voor de verantwoording aan het Rijk over de besteding van de middelen.

In aanvulling op bovenstaande indicatoren brengen we bij de projecten Olievlek, Witgoedregeling en Voorzetramen per project voor minimaal 15 huishoudens het energieverbruik over het afgelopen jaar en gedurende het project in beeld. Op die manier krijgen we een beter beeld van de ontwikkeling van het energieverbruik in de huishoudens die hebben deelgenomen aan één of meerdere projecten.

7. Financiële paragraaf

7.1 Rijksbijdrage energiearmoede en de lokale aanpak Nationaal Isolatieprogramma

Het Rijk heeft in januari 2022 middelen aan gemeenten beschikbaar gesteld voor de aanpak van energiearmoede. Voor Rijswijk bedraagt dat € 359.807. In juni 2022 is ditzelfde bedrag nogmaals beschikbaar gesteld, met daarbij een bedrag van € 308.511 voor de lokale aanpak vanuit het Nationaal Isolatieprogramma.

De bijdrage vanuit het Rijk vanuit het Nationaal Isolatieprogramma voor de aanpak energiearmoede is voor de inzet op energiebesparende maatregelen in huur- en koopwoningen waardoor het energieverbruik van huishoudens – in het bijzonder met energiearmoede – wordt verlaagd. De middelen mogen voor een breed scala aan maatregelen worden ingezet, zolang ze gericht zijn op het verlagen van de energierekening en/of het verlagen van het energieverbruik in de woning. De uitvoeringskosten mogen ook met deze middelen bekostigd worden.

Voor de aanpak van energiearmoede en de lokale aanpak vanuit het Nationaal Isolatieprogramma is er in totaal € 1.028.125 beschikbaar. Deze middelen moeten besteed worden in de periode 2022 tot 31 december 2023. Middelen die in deze periode niet besteed worden, moeten aan het Rijk worden terugbetaald.

Het is niet toegestaan om de middelen als financiële compensatie uit te keren of aan financiering (zoals revolverende fondsen, lokale warmtevoorzieningen en financiering van VvE's) te besteden. Deze financieringen verlagen niet direct de energierekening en hebben een langlopend karakter waardoor zij niet voldoen aan de voorwaarden voor de beschikking.

7.2 Besteding

De bestedingsraming van de beschikbare middelen is als volgt:

Project Energiearmoede	Kostenraming
Inkomsten	
Beschikbaar budget	1.028.125
Uitgaven	
Project Olievlek	€ 70.000
Communicatiecampagne naar de doelgroep	€ 92.500
Inloopsprekuren energietoeslag en energieverbruik	€ 25.000
Signaleren via maatschappelijk netwerk	€ 15.000
QuickScan VvE's (10 VVE-panden)	€ 100.000
Witgoedregeling met zuinig energielabel	€ 400.000
Voorzetramen (voorlopige reservering)	€ 50.000
Projectleider	€ 75.000
Totaal aanpak Energiearmoede	€ 827.500
Nader in zetten voor succesvolle projecten	€ 200.625

De € 200.000 verdelen we uiterlijk in het kwartaal 1 van 2023 aan die projecten die succesvol zijn en extra middelen nodig hebben. Zo houden we flexibiliteit die nodig om de schaarse middelen in te zetten.